

Η Δ΄ Οικ. Σύνοδος και η υπέρβαση του θανάτου

/ [Πεμπτούσία](#)

image not found or type unknown

(Με αφορμή τη σημερινή μνήμη των Πατέρων της Δ΄ Οικουμενικής Συνόδου)

«εν δύο φύσεσιν

ασυγχύτως ατρέπτως αδιαιρέτως

αχωρίστως γνωριζόμενον»

(Όρος της Χαλκηδόνος)

Η αξία της διδασκαλίας της Δ΄ Οικουμενικής Συνόδου για το πρόσωπο του Χριστού (αλλά και ολόκληρη η πατερική Χριστολογία), έγκειται στην ευθεία αναφορά της στο πρόβλημα του κτιστού και της υπερβάσεως του θανάτου. Ο Χριστός είναι Σωτήρας, όχι γιατί προβάλλει ένα ηθικό πρότυπο ή γιατί διατύπωσε μία χρήσιμη διδασκαλία - αλλά γιατί ενσάρκωσε την υπέρβαση του θανάτου. Στο Πρόσωπο του Χριστού, πλέον, το κτιστό ζει αιώνια.

Πώς ακριβώς συμβαίνει αυτό; Η (Δ΄) Οικουμενική Σύνοδος στη Χαλκηδόνα χρησιμοποίησε δύο άκρως επιτυχή επιρρήματα:

- το «αδιαιρέτως», και
- το «ασυγχύτως».

Με το πρώτο δηλώνεται η ένωση του κτιστού και του ακτίστου στο πρόσωπο του Χριστού, χωρίς καμία απολύτως διαίρεση, καμία απόσταση και κανένας χωρισμός. Η πραγμάτωση αυτού του «αδιαίρετου» εξασφαλίζει την αγάπη και συντελεί αποφασιστικά στην υπέρβαση του θανάτου: Όσο το κτιστό δεν βρίσκεται σε κοινωνία με το άκτιστο, υπόκειται στην επίδραση του θανάτου (Ιω. Χρυσόστομος).

Με το δεύτερο επίρρημα, δηλώνεται ότι κατά αυτή την ένωση, το κτιστό και το άκτιστο διατηρούν την ταυτότητά τους και δεν συμφύρονται. Έτσι εξασφαλίζεται και η ελευθερία του καθενός, να προχωρήσει σ' αυτήν την ένωση.

Για την επίτευξη της Αθανασίας, λοιπόν, είναι απαραίτητη η αγάπη, ως εκστατική κίνηση εξόδου από την αυτάρκεια του «εγώ» στην ελεύθερη συνάντηση με τον Άλλον. Αντίστοιχα, η νίκη του Χριστού επί του θανάτου δεν αποτελεί ένα γεγονός που είναι αναγκαστικό για την ύπαρξη, αλλά μία δυνατότητα που κερδίζεται με την αγάπη και την ελευθερία.

Στην ανατολική χριστιανική παράδοση, το πρόβλημα του κτιστού είναι οντολογικής φύσης και όχι ηθικό (όπως στη Δύση). Γι' αυτό και το κεντρικό σωτηριολογικό γεγονός είναι η Ανάσταση του Χριστού και όχι η Σταύρωσή Του (ως εξιλέωση της ανθρώπινης παρακοής). Η Ανάσταση είναι η απάντηση στο πρόβλημα της ύπαρξης και του θανάτου.

Το Χριστολογικό δόγμα της Χαλκηδόνας μπορεί να κατανοηθεί όμως **εκκλησιολογικά** και όχι θεωρητικά: Στην ευχαριστιακή σύναξη, οι πιστοί βιώνουν έναν άλλο τρόπο ύπαρξης. Χωρίς να χάνει την ταυτότητά του κάθε πρόσωπο, εξέρχεται ελεύθερα από τη βιολογική του ατομικότητα και αναγκαιότητα και ενώνεται αγαπητικά με τα άλλα μέλη, σε μια σχέση αδιάρρηκτης κοινωνίας. Στην ενιαία εμπειρία της ελευθερίας και της αγάπης, αίρεται κάθε αντίφαση μεταξύ του «αδιαιρέτως» και του «ασυγχύτως». Η αλήθεια του δόγματος κατανοείται στον τρόπο της ύπαρξης και όχι στους όρους της λογικής.

Σε κάθε άλλη περίπτωση, καταλήγουμε σε υπαρξιακά αδιέξοδα. Θέλοντας, λ.χ., να διατηρήσουμε την ταυτότητά μας σαν διαφορετικότητα, επιδιώκουμε να ξεχωρίσουμε από τους άλλους, που τους νιώθουμε να συνιστούν πρόκληση για την ελευθερία μας. Φοβόμαστε την ενότητα, ως ένωση που οδηγήσει στη σύγχυση, στο συμφυρμό και στην κατάλυση της προσωπικότητάς μας. Αυτή όμως η

αποστασιοποίηση από τους άλλους, αυτός ο χωρισμός από εκείνους, δεν είναι παρά ο θάνατος.

Μόνο η ενότητα της αγάπης με την ελευθερία μπορεί να μας απαλλάξει από τα δεσμά του θανάτου. Αυτή ακριβώς είναι και η νέα ταυτότητα που αποκτάμε μέσα στην Εκκλησία με το Βάπτισμα και στη συνέχεια με την Ευχαριστία. Η «εκκλησιοποίηση» της αγάπης και της ελευθερίας, μάς εξασφαλίζει την υπέρβαση του θανάτου.

Πηγή: Ιωάννης Ζηζιούλας (νυν Μητρ. Περγάμου), «Χριστολογία και Ύπαρξη. Η διαλεκτική κτιστού-ακτίστου και το δόγμα της Χαλκηδόνας», Σύναξη 2, Άνοιξη 1982, σ. 17-20.